

QNTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«Хирургиялық және ортопедиялық стоматология» кафедрасы		044-45/
ТДО-да клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік ұсыныстар		I беттің I беті

**ТДО-да клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік
ұсыныстар
(орындау алгоритмін қолдануымен)
Жасанды сауыттар салу үшін тісті егеу.**

Мамандығы: Стоматология

Пән: Тұрақты протездеу

Курс: 4

Кафедра: Хирургиялық және ортопедиялық стоматология

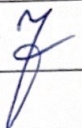
Құрастырушылар: Шырынбек.И.


Шымкент 2022

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИАСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Хирургиялық және ортопедиялық стоматология» кафедрасы		044-45/
ТДО-да клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік ұсыныстар		1 беттің 2 беті

"Хирургиялық және ортопедиялық стоматология" кафедрасының мәжілісінде
 қаралды

Хаттама № 4 22.11 2022ж

Кафедра меңгерушісі  м. ф. к. доцент м. а. Шукпаров А. Б.

QAZAQSTAN QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA - 1979 -	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Хирургиялық және ортопедиялық стоматология» кафедрасы		044-45/
ТДО-да клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік ұсыныстар		1 беттің 3 беті

1. Клиникалық дағдының атауы:

Жасанды сауыттар салу үшін тісті егеу.

2. Мақсаты: Тістерді егеу бойынша практикалық дағдыларын қалыптастыру.

3. Манекенге алдын-ала нұсқау беру және шеберлікті көрсету уақыты:

10 минут

4. Дағдыны өз бетінше игеруге кететін уақыт:

5 минут

5. Клиникалық дағдыларды игеру үшін қажетті теориялық білім:

1. Тіс, периодонт, вестибула және ауыз қуысының анатомиясы.
2. Асептика және антисептика.
3. Тістерді егеуге арналған құралдар жинағы(қысқыштар).
4. Металл керамикалық сауыттармен тістерді протездеуге арналған көрсеткіштер.

6. Тренажерлер, манекендер, модельдер, көрнекі құралдар тізбесі:

1. Мобильді стоматологиялық тренажер.
2. Қызыл иегі бар жоғарғы және төменгі жақ моделі.

7. Медициналық бұйымдардың, жабдықтардың тізбесі:

1. Стоматологиялық құралдар жинағы (пинцет, айна, үтіктеуіш, зонд, карпуль шприці, карпуль инесі, анестетик, бор, таңбалау қарындашы)
2. Гипстегі тістің биологиялық препараты.
3. Бір рет қолданылатын қолғаптар, маскалар.

8. Дағдыларды орындау алгоритмі:

Жасанды сауыттарға қойылатын талаптар:

- Тістің анатомиялық пішінін қалпына келтіру керек.
- Табиғи тістің тәжінің көлемін (биіктігі мен ені) қалпына келтіру керек.
- Жақын тұрған тістермен және антагонистермен дұрыс қарым-қатынасты, демек, тіс доғасының үздіксіздігін және оның функционалдық бірлігін қамтамасыз ету.
- Жасанды сауыттың шеті тістің мойнын мықтап жабуы керек.
- Сауыттың шеті тіс-қызыл иек ойығына оның 1 тереңдігіне батырылуы керек (максимум 0,2 мм-ге дейін).
- Жасанды сауыт альвеолярлық биіктікті асыра алмауы керек (ерте байланыстар болмауы керек).
- Жасанды сауыт эстетикалық талаптарға сай болуы керек.

Жасанды сауыт жасау үшін тісті егеу.

Тістерді дайындау кезінде дәрігердің алдында келесі міндеттер тұр:

- қатты тіндердің ең аз мөлшерін алып тастауды ескере отырып, жасанды сауыттардың тандалған дизайнына қойылатын барлық талаптарды қанағаттандыратын тіс пішінін жасаңыз;

ONTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Хирургиялық және ортопедиялық стоматология» кафедрасы	044-45/
ТДО-да клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік ұсыныстар	1 беттің 4 беті

- іргелес тістерге зақым келтірместен, шеткі пародонт, тіс ұлпасын бұзбай немесе зақымдамай тегістеу.
- науқас мүмкіндігінше аз ыңғайсыздықты сезінетіндей етіп дайындаңыз.
- Тістің тегістелген қатты тіндерінің көлемі таңдалған жасанды сауыттың қабырғасының қалыңдығына байланысты:
 - штампталған сауыт(Болат) - 0,2-0,22 мм.
 - штампталған сауыттың астында (алтын) - 0,22-0,25 мм
 - толық құйылған металл сауыттың астына-0,3-0,5 мм
 - аралас металл-пластмасса және металл-керамикалық сауыттың астына-1,3-1,5 мм.

Әрекет алгоритмі:

1. **Бөлу.** Контактілі беттер конусқа 5-7о аспайтын бұрышпен дайындалады. тістің қатты тіндерінің 1 мм-ге дейін тегістеліп, жиек пайда болады. Қабырғалар тегіс, тегіс, 5-7о бұрышында конвергентті. жиек ішінара жасалады, Сағыз папилласының контурын қайталайды.

2. **Егеу.** Ауызша, вестибулярлық, шайнайтын беттерді (кесу жиегін) бөлшектеу. Біркелкі тегістеу үшін таңбалау ойықтар қолданылады. Кемер қызыл иек деңгейінде қалыптасады, содан кейін оны қызыл иектің астына тіс қызыл иегінің немесе периодонтальды қалтаның жартысына тең тереңдікке батырады.

Вестибулярлық және ауызша беттерде экватор тегістелген. Қабырғалар таңбалау ойығының тереңдігіне тегістелген. Оклюзиялық беті тұтас құйылған сауыттар үшін – 0,3-0,5 мм, аралас сауыттар үшін: жоғарғы жақтың орталық азу тістерінде – 1,0-1,2 мм, жоғарғы жақтың бүйір азу тістерінде – 0,8-1,0 мм, азу тістерде және жоғарғы және төменгі жақтың премолярларында – 1,2-1,4 мм, жоғарғы және төменгі жақтың азу тістерінде төменгі жақ-1,3-1,5 мм. керме дөңгелек немесе вестибулярлы түрде қалыптасады. Төменгі жақтың азу тістерінде және соңғы азу тістерде жиектің болмауы немесе белгісі рұқсат етіледі.

3. **Тістерді дайындау сапасын бақылау,** кемшіліктерді түзету. Егелген тістері бар тіс қатарының бақылау үлгісін алу.

4. **Аяқтау.** Барлық беттер тегіс, тістің анатомиялық құрылымы сақталады, бірақ тіс жасанды тәждің қалыңдығына азаяды. Бір бетінен екіншісіне ауысу тегіс. Кертпеш қалыптасады, оның ені 06-дан 1,0 мм-ге дейін. тіс діңінің қабырғалары 3-5о (10о дейін) шегінде конвергирленеді. Тіс діңінің пішіні - кесілген конус.

9. Тапсырмалар:

1. Екі адамнан тұратын топтарға бөліңіз. Студенттердің бірі көмекші, екіншісі дәрігер рөлін атқарады.
2. Фантомда тісті егеу қадамдарын көрсетіңіз.
3. Рөлдерді ауыстырыңыз, демонстрацияны қайталаңыз.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA 1979	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Хирургиялық және ортопедиялық стоматология» кафедрасы		044-45/
ТДО-да клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік ұсыныстар		1 беттің 5 беті

10. ТДО- да дағдыларды орындау алгоритмі:

№	Дағдыны орындау		
1	Анестезияның әсер еткеніне көз жеткізіңіз. Йодтың ерітіндісімен жұмыс өрісін өңдеңіз.		
2	Контактілі беттерді конусқа 5-7о-дан аспайтын бұрышпен дайындаңыз. 1 мм-ге дейін қатты тіс тіндерін тегістеніз.		
3	Таңбалау ойықтарды, таңбалау қарындашымен жағыңыз.		
4	Қабырғаларды таңбалау арқылы тегістеу арқылы қызыл иек деңгейінде жиек жасаңыз, борды тіс қабырғасына параллель ұстаңыз.		
5	Жиекті тіс қызыл иегінің астына, тіс қызыл иектің немесе периодонтальды қалтаның жартысына тең тереңдікке батырыңыз.		
6	Егелген тістері бар тіс қатарының бақылау үлгісін алыңыз.		
7	Дінгекті әрлеу жұмыстарын жүргізіңіз.		

11. Сабак тақырыбы бойынша өзін-өзі бағалауға арналған материалдар:

1.Одонтопрепарация ... қабаттан басталады.

- тілдік
- байланыс
- шайнау (кесу)
- ұрттық
- таңдай

2.Тістерді дайындаудың бірінші кезеңі:


- вестибулярлық бетке тегістеу
- байланыс беттерін бөлу
- диагностикалық модельді жоспарлау
- тістің беттерін тегістеу
- гингивальды бөлікті бөлшектеу

3.Фарфор сауыты үшін дайындалған тістің беттерінің конвергенция бұрышы...тең

- 30гр.
- 6 гр.
- 20 гр.
- 2 гр.

ОНТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИАСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Хирургиялық және ортопедиялық стоматология» кафедрасы	044-45/
ТДО-да клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік ұсыныстар	1 беттің 6 беті

- e) 12гр.
4. Вазоконстриктормен сіндірілген жіппен қызыл иекті тарту... әдісіне жатады.
- физикалық
 - механикалық
 - химиялық-физикалық
 - фармако-механикалық
 - дәрілік
5. Фарфордан немесе пластмассадан жасалған сауытқа дайындау нәтижесінде тістің діңгегі ... болады.
- конус тәрізді пішін
 - цилиндрлік пішін
 - тікбұрышты пішін
 - шаршы пішін
 - дөңгелек пішінді
6. Тістің базальды бөлігін фарфор сауытының астына дайындау кезінде ... жасалмайды.
- ойығы бар кемер
 - түзу жиек
 - қиғаш жиегі бар түзу жиек
 - сына тәрізді жиек
 - шыңы бар жиек
7. Жиектің ені шамасы:
- 2мм
 - 0,3-0,5 мм
 - 2-3мм
 - 0,6-1,5 мм
 - 3.5-4мм
8. Жасанды сауыттарды қолдануға арналған көрсеткіштер барлығы:
- тіс сауытының шамалы бұзылуы
 - тіс сауытының айтарлықтай бұзылуы
 - тістеу биіктігін арттыру немесе қалпына келтіру
 - бұзылған эстетикалық нормаларды қалпына келтіру
 - алынбайтын протездерді нығайту
9. Жасанды сауыт тіс-қызыл иектің қалтасына минималды түрде батырылады:
- 2мм
 - 1мм
 - 0,05 мм
 - 0,2 мм
 - 1,5 мм
10. Протез төсегінде және оның шекараларында орналасқан қатты және жұмсақ тіндердің бетінің нақты суреті:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«Хирургиялық және ортопедиялық стоматология» кафедрасы		044-45/
ТДО-да клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік ұсыныстар		1 беттің 7 беті

- a) жақ моделі
- b) әсер
- c) протез төсегі
- d) тістеу роликтері
- e) құйма

11. Орындауды бағалау критерийлері:

№	Орындалуы	Бағалау критерийі
1	Орындалды	Барлық қадамдар дұрыс ретімен орындалғанда есептелінеді
2	Жартылай орындалды	Орындау барысында 3 қадамда аздаған қателіктер болғанда есептелінеді
3	Орындалмады	Орындау барысында 3 қадамнан артық қателіктер жібергенде саналады

12. Әдебиет:

Негізгі:

1. Ортопедиялық стоматология: оқулық / астында.ред. Э. А. Каливрадгияна, И. Ю. Лебеденко, Е. А. Брагина, И. П. Рыжовой.-2-ші басылым., перераб. және қосымша. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2018.

2. Копейкин В. Н., Демнер Л. М. "Зубопротезная техника" (Мәскеу, "Медицина", 2010.)- М. : ГЭОТАР - Медиа, 2018.

Қосымша:

1.Ортопедиялық стоматология: (алынбайтын тіс протездеу): оқулық/О.Р. Құрбанов, А. и. Абдурахманов, С. и. Абакаров.-М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015.

2.Ортопедиялық стоматология. Материалдар мен технологиялар: оқулық/А. и. Абдрахманов, О.Р. Курбанов. -3-ші басылым., перераб. и доп.-М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016

3. Курляндский В. Ю. " практикалық сабақтарға арналған нұсқаулық Ортопедиялық стоматология бойынша "(Мәскеу, "Медицина", 1997ж.)

4. Рыбаков А. и., Ивашенко г. м., Пуре Т. М. "Стоматология анықтамалығы"

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Хирургиялық және ортопедиялық стоматология» кафедрасы		044-45/
ТДО-да клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік ұсыныстар		I беттің 8 беті

13. Материалды бағалау үшін дұрыс жауаптар стандарттары:

- 1-b
- 2-b
- 3-b
- 4-d
- 5-b
- 6-c
- 7-c
- 8-a
- 9-d
- 10-a